

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาชนบทของสถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการใช้โทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉพาะสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ซึ่งออกอากาศทางช่อง 4 จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างจึงเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ขอนแก่น และผู้ชมโทรทัศน์ที่อยู่ในรัศมีการแพร่ภาพของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ขอนแก่น โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และให้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งข้อมูลที่ได้จากบทความและรายการโทรทัศน์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อเรื่องและใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ใช้ค่าสถิติความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่า t-test ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ชม

ผู้ชมโทรทัศน์ที่อยู่ในรัศมีการแพร่ภาพของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 ขอนแก่น เป็นเพศชายและเพศหญิงเท่านั้น มีค่าอายุเฉลี่ย 17.5 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ชมส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่บิดาของตนเองมีโทรทัศน์ และเป็นประเภทสี

ผู้ชมโทรทัศน์ได้ชมโทรทัศน์มาแล้วโดยเฉลี่ย 8.6 ปี ผู้ชมส่วนใหญ่ชมโทรทัศน์ทั้งช่วงเช้าและช่วงบ่ายทุกวัน และใช้เวลาชมโทรทัศน์ในช่วงเช้าของวันหยุดราชการมากกว่าในวันราชการ ส่วนเวลาที่ใช้ชมโทรทัศน์ในช่วงบ่ายของวันราชการและวันหยุดราชการโดยเฉลี่ยมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ประมาณ 4 ชั่วโมงต่อวัน

1.2 ความนิยมของผู้ชมที่มีต่อสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ

ความนิยมของผู้ชมที่มีต่อสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ จำนวน 5 ช่อง ปรากฏว่าสถานีโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมสูงสุด คือ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 รองลงมาตามลำดับได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ทางช่อง 3 (อ.ส.ม.ท) สถานีโทรทัศน์ทีวีสีช่อง 9 (อ.ส.ม.ท) สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 ตามลำดับ และอันดับสุดท้ายคือ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (ขอนแก่น)

1.3 ความสนใจของผู้ชมที่มีต่อรายการโทรทัศน์

ความสนใจของผู้ชมที่มีต่อรายการโทรทัศน์ จำนวน 19 รายการ มีรายการที่ผู้ชมให้ความสนใจอยู่ในระดับมาก 9 รายการ เรียงตามลำดับได้แก่ (1) เพลงและคอนเสิร์ต (2) ข่าวกีฬา (3) ละครเวที (4) ภาพยนตร์เรื่องยาว (5) รายการเกี่ยวกับกีฬาประเภทต่าง ๆ (6) รายการ “เกมโชว์” (7) รายการ “ทอล์คโชว์” (8) ข่าวประจำวัน และ (9) ข่าวท้องถิ่น นอกนั้นเป็นรายการที่ผู้ชมให้ความสนใจอยู่ในระดับปานกลาง 9 รายการ และให้ความสนใจอยู่ในระดับน้อย 1 รายการ คือ รายการอภิปรายหรือสนทนาทางการเมือง

1.4 ความถี่ในการชมรายการโทรทัศน์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 (ขอนแก่น)

ความถี่ในการชมรายการโทรทัศน์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 (ขอนแก่น) ซึ่งได้จัดกลุ่มรายการออกเป็น 22 รายการ นั้นมีเพียง 2 รายการที่มีผู้ชมให้ค่าเฉลี่ยของระดับความถี่ในการชมอยู่ในระดับค่อนข้างบ่อย คือรายการเพลง (ค่าเฉลี่ย 2.65) และรายการกีฬา (ค่าเฉลี่ย 2.54) นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยระดับความถี่ในการชมอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง

1.5 ความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อการปรับปรุงรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์

ช่อง 11 (ขอนแก่น)

ความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อการปรับปรุงรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 (ช่อง 4 ขอนแก่น) ในจำนวน 14 รายการ มีเพียง 2 รายการที่ผู้ชมให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ควรปรับปรุงความชัดเจนของภาพให้ดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.66) และควรปรับปรุงเทคนิคในการนำเสนอภาพและเสียงให้ทันสมัยยิ่งขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.63) นอกนั้นผู้ชมให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 11 รายการ และในระดับปานกลาง 1 รายการ คือ ควรมีโฆษณาเพิ่มมากขึ้นเพื่อสนับสนุนการจัดรายการให้ดีขึ้น

1.6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11

(ขอนแก่น)

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ชมที่มีต่อสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (ช่อง 4 ขอนแก่น) จำแนกตามเพศพบว่า

(1) ความสนใจในการชมรายการโทรทัศน์ 19 รายการ นั้นผู้ชมที่เป็นชายและหญิงมีความสนใจต่อการชมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 6 รายการ ได้แก่ (1) ข่าวต่างประเทศ (2) ข่าวกีฬา (3) รายการเกี่ยวกับกีฬาประเภทต่าง ๆ (4) รายการ “เกมโชว์” (5) รายการ “ทอล์คโชว์” และ (6) ละครทีวี

(2) ความถี่ในการชมรายการโทรทัศน์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (ขอนแก่น) จำนวน 22 รายการ นั้น ผู้ชมที่เป็นชายและเป็นหญิงมีความถี่ในการชมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 13 รายการ ได้แก่ (1) รายการกีฬา (2) รายการเพลง (3) ข่าวภายในประเทศ (4) ข่าวต่างประเทศ (5) ข่าวท้องถิ่น (6) รายการเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง (7) รายการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ (8) รายการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย (9) รายการเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น (10) รายการเกี่ยวกับการเกษตร (11) รายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (12) สารคดีต่างประเทศ และ (13) รายการส่งเสริมอุตสาหกรรม

(3) ความคิดเห็นที่มีต่อการปรับปรุงรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (ขอนแก่น) จำนวน 14 รายการ นั้น ผู้ชมที่เป็นชายและเป็นหญิงมีความคิดเห็นต่อการปรับปรุงรายการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 4 รายการ ได้แก่ (1) ควรมียุทธศาสตร์ที่สนุกสนาน (2) ควรเพิ่มรายการภาพยนตร์การ์ตูน (3) ควรมียุทธศาสตร์ที่วีรกรรมยาว และ (4) ควรเชิญผู้ที่มีชื่อเสียงในสาขาต่าง ๆ มาออกรายการ

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคเพื่อการพัฒนาชนบทของ สถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคเพื่อการพัฒนาชนบทของ สถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉพาะสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (ขอนแก่น) มีดังนี้

1. การเผชิญกับยุคของการแข่งขันในวงการโทรทัศน์ ซึ่งเกิดจากการพัฒนาและขยายรัศมีการแพร่ภาพของสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ รวมทั้งการปรับปรุงคุณภาพของภาพและเสียงให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการจัดรายการต่าง ๆ ทำให้ประชาชนมีโอกาสเลือกชมรายการจาก สถานีวิทยุโทรทัศน์ได้หลายช่อง แต่เนื่องจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 เป็น สถานีของรัฐและขาดแคลนงบประมาณที่จะปรับปรุงหรือสร้างสรรค์รายการให้มีคุณภาพและแข่งขันกับสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ได้

2. การขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 เป็น ของกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นของทางราชการโดยตรง ดังนั้นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ สถานีฯทั้งหมดขึ้นอยู่กับงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีจำนวนจำกัด แม้ว่าสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยใน ส่วนภูมิภาคที่เป็นเครือข่ายของช่อง 11 จะได้รับความยินยอมให้มีโฆษณาได้บ้างก็ตาม แต่สถานีดังกล่าวก็ได้รับความสนใจจากผู้อุปถัมภ์รายการน้อยมาก ดังนั้นจึงไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะ พัฒนาและปรับปรุงทั้งด้านเทคนิค การผลิตรายการ และการขยายพื้นที่รัศมีการแพร่ภาพได้

3. การขาดแคลนและการพัฒนาบุคลากร เนื่องจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 (ขอนแก่น) เป็นหน่วยงานของรัฐที่ถูกจำกัดจำนวนของบุคลากรทำให้บุคลากรที่มีอยู่ซึ่งมีจำนวนน้อยต้องปฏิบัติงานและภารกิจหน้าที่หลายอย่างเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ความสามารถ มีฝีมือและความชำนาญก็ถูกชักชวนไปทำงานที่อื่น โดยเฉพาะบริษัทเอกชน

4. ความไม่ชัดเจนในรายการเพื่อการพัฒนาและบริการสังคมชนบท สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 (ขอนแก่น) เป็นสถานีเครือข่ายในส่วนภูมิภาคของกรมประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการนำเสนอรายการจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 จากกรุงเทพมหานคร และได้รับการจัดสรรเวลาในการผลิตรายการเองเพียงประมาณร้อยละ 20 จึงทำให้ไม่สามารถเสนอรายการเพื่อพัฒนาและบริการสังคมชนบทท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งยังประสบปัญหาและอุปสรรคในการผลิตรายการได้แก่ การขาดแคลนบุคลากร ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ และงบประมาณ รวมทั้งความยากลำบากในการหาผู้อุปถัมภ์รายการ

5. การรับภาระรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 ทั้งส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค จำเป็นต้องจัดสรรเวลาให้สำหรับรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ของเวลาออกอากาศทั้งหมด ซึ่งปรากฏว่า เวลาดังกล่าวไม่เพียงพอและมักไม่ได้เวลาที่เหมาะสม แต่ในขณะเดียวกัน สถานีวิทยุโทรทัศน์ดังกล่าวไม่สามารถให้บริการรายการประเภทอื่น ๆ ได้อย่างเต็มที่และทำให้ภาพพจน์ของสถานีมักถูกบุคคลทั่วไปมองว่าเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และกลุ่มผู้ชมที่มีได้สนใจในรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยติดตามชมรายการโทรทัศน์ของสถานีอย่างต่อเนื่อง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. รัฐบาลควรพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยในส่วนภูมิภาคเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากในแต่ละท้องถิ่นหรือภูมิภาค ประชาชนมีวัฒนธรรม ความคิดทัศนคติ ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน และในฐานะที่วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีอำนาจในการจูงใจกลุ่มชนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม และมีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสาร เสริมสร้างเอกลักษณ์ของบุคคลและสังคม รวมทั้งความบันเทิงต่าง ๆ สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นจะเป็นสื่อที่รับใช้ท้องถิ่นและตรงความต้องการและความสนใจของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. รายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาของชาติทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพราะวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่ทรงประสิทธิภาพสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ง่าย ตรงและรวดเร็วได้ดีกว่าสื่ออื่น ๆ สามารถเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้ชมได้ทุกระดับ เพราะฉะนั้นควรมีการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยเฉพาะเพื่อการผลิตและจัดรายการเพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนได้ทั่วประเทศ

3. ควรมีการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อที่จะได้จัดรายการให้ตรงกับข้อเท็จจริงและความต้องการของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น การวิจัยเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาและทำให้บทบาทของโทรทัศน์มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ มีบทบาทเป็นผู้นำหรือเป็นเครื่องชี้หรือตัวอย่างที่ดีให้แก่สังคม ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของสังคม คาดการณ์ถึงอนาคตของสังคมหรือแนวโน้มของสังคม สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยที่ลึกซึ้ง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เที่ยงตรง ถูกต้อง และแม่นยำ เพราะฉะนั้นจากการคาดการณ์ปัญหาหรือจากสิ่งที่ผ่านมาในอดีตและสิ่งที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านั้น สิ่งดังกล่าวจึงเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของสื่อโทรทัศน์

4. ควรพัฒนารูปแบบและการนำเสนอรายการเพื่อพัฒนาและบริการสังคมชนบท โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระหรือข่าวสารที่จะให้กับผู้ชมรายการ กล่าวคือ ควรจะให้ความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง ในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องของสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ ควรจะให้ในรูปของหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องและถูกหลักการของวิชาการ นอกจากนี้แล้ว รายการโทรทัศน์นั้นควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกคนมีจิตสำนึกในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดัง ๆ ของสังคมท้องถิ่นอีกด้วย
